

Ἡ ταύτην τὴν ἡμέραν, εἶπεν, ἀπολαμβάνω τὴν ἐπι-
καρτίαν ὅλων τῶν πόνων, ὅσους ἔπαθον πλανωμένη
εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐντροφῶσα καὶ ἐνυβρίζουσα εἰς τὸ
ὑπερήφανον παλάτιον τῶν Περσῶν. Εὐγενικὸν μὲν
ἔργον θελεῖ εἶναι τὸ νὰ καύσω τὸ παλάτιον τῆς
Περσεπόλεως, ἀλλὰ πόσον ἐνδοξότερον ἤθελεν εἶ-
ναι ὅταν κατακαύσω τὸ παλάτιον τῆς Ξέρξης, ὅσις
κατέκαυσε τὰς Ἀθήνας, καὶ δώσω εἰς τὴς μεταγε-
νεσέρας ἀφορμὴν τῆ νὰ λέγην, ὅτι ἐν μόνον γύ-
ναιον ἐκ τῆς συνωδίας τῆς Ἀλεξάνδρου
ἐτιμώρησε λαμπρότερον τῆς ἐχθρῆς τῆς Ἑλλάδος,
παρὲξ ὅλοι οἱ στρατηγοί;“ Οἱ συντράπεζοι ἐπήνεσαν
τὸν λόγον τῆτον· καὶ εὐθὺς ὁ βασιλεὺς ἀναπηδήσας
ἐσεφανωμένος τὴν κεφαλὴν καὶ ἔχων λαμπάδα καιομέ-
νην, προπορεύεται ἐπὶ σκοπῶ νὰ ἐκτελέσῃ τῆτο τὸ
μωρὸν ἔργον· οἱ δὲ ἀκολουθεῦντες συνεπευφημῶντες ἐ-
κύκλωσαν τὸ παλάτιον ἄδοντες καὶ χορεύοντες· καὶ οἱ
ἄλλοι Μακεδόνες ἀκρόντες αὐτὸν τὸν θόρυβον, συνέ-
τρεχον μετὰ λαμπάδων καιομένων χαίροντες, καὶ ἔβα-
λον εἰς φλόγας τὸ παλάτιον ἀπανταχόθεν. Ὁ Ἀλέ-
ξανδρος μετενόησεν εὐθὺς, καὶ ἐπρόσαξεν, ἀλλὰ πολλὰ
ἄργα, νὰ σθέσεν τὴν φλόγα.

Ἐν ᾧ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἐνηχολεῖτο ἐντροφῶν
εἰς τὴν εὐτυχίαν τε, ὁ ταλαίπωρος Δαρεῖος ἔφθασε
τότε εἰς τὰ Ἐκβάτανα, τὴν μητρόπολιν τῆς Μη-
δίας. Οὗτος ὁ φυγὰς βασιλεὺς ἔχων ἔτι μεθ' ἑαυτοῦ
30,000 πεζοὺς, ἐξ ὧν ἦσαν 4000 Ἑλληνας πῖσοι ἕως
τέλους, καὶ 4000 σφενδονήτας, καὶ ὑπὲρ τῆς 3000 Βακ-
τριανὰς ἵππεῖς ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Βῆσσον, ἤλπιζε
μὲ τέτῃς τῆς ὀλίγης ν' ἀντισταθῆ εἰς τὸν δυνατὸν ἀν-
ταγωνιστὴν, ἢ καὶ νὰ μηκύνῃ τὸν πόλεμον· ἀλλ' αὐ-

τὸς εἶχε περὶ αὐτὸν προδότας, καὶ κατὰ δυσυχίαν ὅλης
 τῆς ἀνθρώπου ἐναντίος. Ὁ Ναβαρζάνης, εἰς τῶν πρώ-
 των ἀρχόντων τῆς Περσίας καὶ Ἰπταρχος, καὶ ὁ Βῆσ-
 σος, στρατηγὸς τῶν Βακτριανῶν, ἔχοντες ὑπὸ τὴν
 ἐξουσίαν πολλὰς στρατιώτας, συνώμοσαν νὰ πράξωσι
 τὸ πάντων μιαινώτατον ἔργον, ἤγουν νὰ πιάσωσιν καὶ
 νὰ δέσωσιν τὸν βασιλέα, διανοόμενοι, εἰ μὲν ὁ Ἀλέ-
 ξανδρος καταδιώξη αὐτὸς, νὰ σώσωσι τὴν ζωὴν πα-
 ραδίδοντες τὸν Δαρεῖον ζωντανόν· εἶδὲ καὶ δυναθεὺν νὰ
 φύγωσιν τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ ἀρπάσωσιν τὴν βασιλείαν
 φονεύοντες τὸν Δαρεῖον, καὶ νὰ ἀνακινήσωσιν τὸν πόλεμον.
 Οὗτοι οἱ προδόται εὐθὺς κατέπεισαν τὰς στρατιώτας
 εἰς ἀποστασίαν λέγοντες εἰς αὐτὰς, ὅτι ἐκινδύνεωσιν
 νὰ ἀφανισθῶσιν καὶ νὰ κατασυντριβῶσιν ὑπὸ τὰ ἐρείπια
 μιᾶς βασιλείας σαλευομένης, καὶ ὅτι ἠμπόρουσιν νὰ κα-
 ταφύγωσιν εἰς τὴν Βακτριανὴν, ὅπου εὐρίσκετο πλεῖτος
 ἀναρτίσμητος. Αὐταὶ αἱ ὑποχέσεις κατέπεισαν εὐκό-
 λως τὰς ἀπίστες στρατιώτας· μόνοι δὲ οἱ μειωτοὶ Ἕλ-
 ληνες, οἱ ἀνδρεῖοι λέγω καὶ γενναῖοφρονες Ἕλληνες,
 κατεφρόνησαν πᾶσαν ὑπόχেসιν, καὶ ἔδειξαν πρὸς τὸν
 Δαρεῖον μεγίστην πίσιν καὶ προσπάθειαν, οἱ ὅποιοι βλέ-
 ποντες αὐτὸν προδιδόμενον ὑπὸ τῶν ἰδίων στρατηγῶν
 καὶ διωκόμενον ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, ὑπέσχεοντο νὰ τὸν
 βοηθήσωσιν ἄχρι τελευταίας πνοῆς. Ἀλλ' ὁ μεγαλό-
 ψυχος Δαρεῖος νομίζων ἴσως, ὅτι φανερόνων τὴν ὀρ-
 γήν τε πρὸς τὸν Βῆσσον, ἤθελεν ἐπισπάσῃ τὴν καθ' αἰ-
 τῆ μελετωμένην ἐπιβλήν ταχύτερον, δὲν ἠθέλησε
 νὰ δεχθῆ τὴν ὑπόχესιν λέγων ἔτιωσ, “εἰάν οἱ ὑπή-
 „κοοί με δὲν θέλουσιν νὰ με βοηθήσωσιν, πῶς ἐγὼ ἐμ-
 „πορῶ νὰ σέρξω εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ξένων;”.
 Τότε οἱ πῖσοι Ἕλληνες βλέποντες ἀπρακτὸν τὴν ὑπό-

οισιν, παρεδόθησαν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, ὁ ὅποιος βλέπων τὸ γενναῖον αὐτῶν φρόνημα, τὲς ἐσυγχώρησε καὶ τὲς ἐμίθωσεν εἰς τὸ εὐάτευμά τε.

Οἱ προδοταὶ ἐπίασαν καὶ ἔδεσαν τὸν Δαρεῖον μὲ δεσμὰ χρυσὰ τιμῶντες δῆθεν ὡς βασιλέα, καὶ κλείσαντες αὐτὸν εἰς ἀρμάμαξαν, ἐχώρουν πρὸς τὴν Βακτριανὴν μὲ μεγάλην σπουδὴν, ἕως ἔμαθόντες, ὅτι τὸ εὐάτευμα τῶν Ἑλλήνων κατεδίωκεν αὐτὲς παρὰ πόδας, καὶ ἰδόντες ἀδύνατον τὴν ἐξιλέωσιν τῆ Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν ἀρκαγὴν τῆς βασιλείας, ἀπέλυσαν αὐτὸν πάλιν τῶν δεσμῶν, καὶ παρεκάλουν νὰ συμφύγη ὅσον τάχως. Ἀλλ' αὐτὸς εἶπεν, ὅτι οἱ θεοὶ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ τὸν ἐκδικήσουν, καὶ ἐπικαλούμενος τὴν δικαιοσύνην τῆ Ἀλεξάνδρου, δὲν ἠθέλησε ν' ἀκολουθήσῃ τὲς 330. προδοτάς. Τότε θυμωθέντες ἐς ἄκρον, κατεπλήγωσαν αὐτὸν μὲ τὰ τόξα, καὶ ἀφέντες ἠμιθανῆ (1), ἐτράπησαν διαφόρους ὁδύς. Ὅτε μετ' ὀλίγον ἔφθασαν καὶ οἱ τροπαιῶχοι Μακεδόνες, εὐρέθη ὁ Δαρεῖος εἰς ἔρημον τόπον κείμενος ἐν τῇ ἀμάξῃ καὶ πνέων τὰ λοιπὰ ὅμως δὲ πρὶν ἀποθάνῃ ἐζήτησε νὰ πῆ, καὶ εἰδὺς Μακεδῶν τις ὀνόματι Πολύστρατος, ὁ ὅποιος εἶχε μετ' ἑαυτῆ Πέρσιν αἰχμάλωτον ὡς διερμηνέα, ἔδωκε πιεῖν. Ἡ γενναιότης τῆς τῆ ταλαιπώρου βασιλέως ἐγνωρίσθη καὶ εἰς ἐκείνην τὴν ἀξιοθρήνητον κατάσασιν ἐκ τῶν λόγων πρὸς τὸν ξένον. "Αὕτη εἶναι, εἶπεν, ἡ ἐσχάτη δυστυχία μου, τὸ νὰ μὴ ἐμπορῶ νὰ σὲ ἀντευεργετήσω" καὶ πικρὸν ἐσράφη πρὸς τὸν Μακεδόνα καὶ εἶπεν, "ὅτι εἰς ἐκείνην τὴν ἀξιοθρήνητον κατάσασιν ἐπαρη-

(1) Ὁ Σατιβαρζάνης καὶ Βαρζαέντης ἐφόνευσαν αὐτὸν κυρίως (Ἀρρ. Γ', 21. Κύρτ. Ε', 17).

ἡγορεῖτο κἄν, ὅτι θέλει λαλήσει πρὸς ἕνα, ὅσις τὸν
 καταλαμβάνει, καὶ δὲν θέλει εἶπη εἰς μίτην τῆς τε-
 λευταίας λόγους, καὶ παρήγγειλε νὰ εἶπη ταῦτα
 πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ὅτι ἀποθνήσκει εὐγνώμων,
 καὶ ὅτι εὐχαρίζει αὐτὸν διὰ τὴν μεγάλην φιλανθρω-
 πίαν, ὅσην ἔδειξε πρὸς τὰ τέκνα, πρὸς τὴν μητέρα
 καὶ γυναῖκα, τὰς ὁποίας ἔ μόνον ἔσωσεν, ἀλλὰ καὶ
 ἀποκατέστησεν εἰς τὴν προτέραν λαμπρότητα καὶ τι-
 μὴν, καὶ ὅτι ἠύχето νὰ γένη νικητὴς καὶ κύριος ὅλης τῆς
 οἰκουμένης, καὶ ὅτι ἐνόμιζε περιττὸν τὸ νὰ τὸν παρακαλέ-
 σῃ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν βδελυρὸν κατ' αὐτῆ φόνον, καθότι
 τῆτο μέλει εἰς ὅλης τῆς βασιλείας. Μετὰ δὲ ταῦτα
 πιάσας τὴν δεξιὰν τῆ Πολυστράτη εἶπε. "Ταύτην δίδω-
 μι τὴν δεξιὰν διὰ σὲ, τὸ μόνον ἐνέχειρον τῆς εὐγνω-
 μοσύνης με καὶ ἀγάπης" καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐξέπνευσε.

Ὁ Ἀλέξανδρος φθάσας καὶ αὐτὸς μετ' ὀλίγον,
 καὶ ἰδὼν τὸν Δαρεῖον νεκρὸν, ἔκλαυσε πικρῶς, διὰ τῆ
 ὁποῖα ἔδειξε πόσον ἔλυπεῖτο εἰς τὰ ἀνάξια δυσυχή-
 ματα τέττε τῆ βασιλείας· καὶ εὐθὺς λύσας τὴν χλα-
 μύδα, ἔρριψεν αὐτὴν ἐπὶ τὸ σῶμα τῆ Δαρείου, καὶ ἔ-
 πειτα βαλσαμώσας καὶ σολίσας βασιλικῶς τὴν λάρ-
 νακα, ἔπεμφεν αὐτὴν πρὸς τὴν Σισύγαμβριν διὰ νὰ
 τὸν θάψῃ κατὰ τὴν συνθήθειαν τῶν βασιλέων τῆς Περ-
 σίας, καὶ νὰ τὸν ἐναποθέσῃ εἰς τὰ βασιλικά μνημεῖα
 τῶν πατέρων. Τοιοτρόπως ἀπέθανεν ὁ Δαρεῖος, ζή-
 σας 50 χρόνους καὶ βασιλεύσας ἕξ μόνον· καὶ μετ' αὐτὸν
 ἔπαυσε καὶ ἡ βασιλεία τῶν Περσῶν, ἡ ὁποία διήρκε-
 σε 209 χρόνους ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας τῆ
 μεγάλε Κύρου (1).

(1) Ἦσαν δὲ οἱ βασιλεῖς τῆς Περσίας 17, ὁ μέγας

Ο προδότης Βήσσοσ δὲν ἔφυγε τὴν πρέπυσαν τιμωρίαν. Ο Ἀλέξανδρος θεωρῶν εἰς τὸν Δαρείον ἔχει τὸ πρόσωπον τῆ ἐχθρῆ, ὅσον εἰς τὸν Βήσσον τὸ πρόσωπον τῆ φίλε τῆ δολοφονηθέντος βασιλέως, ἐδίωκεν αὐτὸν ζητῶν νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τῆ Δαρείου. Ο Βήσσοσ διαβαίνων ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ τρόμῳ ἀπὸ ἐπαρχίας εἰς ἐπαρχίαν, παρεδόθη, ὡς κατωτέρω ῥηθῆσεται, ἀπὸ τῆς συνωμοτίας εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, ὁ ὁποῖοσ ἐθανάτωσεν αὐτὸν κακῆν κακῶσ.

Ο θάνατοσ τῆ Δαρείου ἠΐξῃσε μόνον τῆσ πλεονεκτικῆσ τῆ Ἀλεξάνδρου σκοπῆσ πρὸσ ἀναζήτησιν νέων νικῶν, καὶ ἐπιμεληθεῖσ νὰ ἐπιδιώξῃ τὸν Βήσσον, ὁ ὁποῖοσ ἤδη ἔλαβε τὸ ὄνομα τῆ βασιλέωσ, καὶ μὴ δυναθεῖσ ἔπαυσε, καὶ διέβη τὴν Παρθικὴν χώραν, καὶ εἰς τρεῖσ ἡμέρασ ἔφθασεν εἰς τὰ σύναρα τῆσ Ἰρμανίας, καὶ ὑποτάξασ αὐτὴν, ἐπέταξε καὶ τῆσ Μάρδουσ, Ἀρίουσ, Δράγγασ, Ἀραχωτῆσ, καὶ ἄλλα πολλὰ γένη, εἰς τὰ ὅποια ἤρχοντο οἱ στρατιῶται μὲ σπεδὴν ἀνείκασον. Ο Ἀλέξανδροσ ἐδίωκε συχνάκισ τῆσ ἐχθρῆσ ὀλοκλήρουσ ἡμέρασ καὶ νύκτασ χωρίσ νὰ συγχωρέσῃ σχεδὸν ἀνάπαυσιν εἰς τῆσ στρατιῶτασ, καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐξαισίον ταχύτητα κατέπληξε πολλὰ ἔθνη, τὰ ὅποια τὸν ἐνόμιζον ἔτι πολλὰ μακρὰν, καὶ τὰ κατεδάμασεν ἀνέτοιμα.

Ἐν μιᾷ τέτων τῶν ἐκδρομῶν ἤλθε πρὸσ αὐτὸν καὶ ἡ Θάλησρισ, ἡ βασίλισσα τῶν Ἀμαζόνων, ἡ ὁποῖα

Κῦροσ, ὁ Καμβύσησ, Σμέρδισ ὁ μάγοσ, Δαρείοσ ὁ τῆ Τρᾶσπε, Ξέρξησ ὁ πρῶτοσ, Ἀρταξέρξησ ὁ μακρόχειρ, Ξέρξησ ὁ Β', ὁ Σογδιανόσ, Δαρείοσ ὁ νότοσ, Ἀρταξέρξησ ὁ Μνήμων, Ἀρταξέρξησ ὁ Ὠχνοσ, ὁ Ἀρσίδησ, καὶ ὁ τελευταῖοσ δολοφονηθεῖσ Δαρείοσ ὁ Κοδομάνησ.

ἐπιθυμῶσα νὰ ἴδῃ τὸν Ἀλέξανδρον, ἀφῆκε τὴν βασιλείαν καὶ διέβη πολλὰς τόκους διὰ νὰ εὐχαρισήσῃ τὴν περιέργειαν· ὅτε δὲ ἐπλησίασεν εἰς τὸ στρατόπεδον, προέπεμψε τὸς μηνύοντας, ὅτι μία βασίλισσα εὐρισκομένη πλησίον τῆς στρατοπέδου, ἤρχετο πρὸς αὐτὸν ἔχουσα μεγάλην ἔφρασην τῆς νὰ τὸν γνωρίσῃ. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔνευσε· καὶ τότε αὐτὴ προσάξασα τὸς ἀκολουθεῦντας νὰ μείνωσιν ἐκεῖ, ἦλθε μὲ τριακοσίας Ἀμαζονίδας· καὶ ὅτε ἴδε τὸν βασιλέα, κατέβη ἀπὸ τῆς ἵππου ἔχουσα εἰς τὴν δεξιὰν δύο λόγχας, καὶ εἶσα ἔβλεπεν εἰς τὸν βασιλέα χωρὶς τινος ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ· καὶ θεωρῶσα αὐτὸν ἀτενῶς, εὕρισκε τὸ σχῆμα τῆς σώματος ἀσύμφωνον μὲ τὴν φήμην τῶν ἔργων, ἐπειδὴ οἱ βάρβαροι σέβονται τὸ μεγαλοπρεπὲς τῶν σωμάτων, καὶ κρίνουσιν ἐκεῖνους μόνον ἀξίους μεγάλων κατορθωμάτων, ὅσους ἡ φύσις ἐπροίκισε μὲ σωματικὰ προτερήματα. Πλὴν αὐτὴ δὲν ἀμφίβαλε νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι ἤρχετο διὰ νὰ παιδοποιήσῃ ἀπ' αὐτῆς, λέγουσα ὅτι αὐτὴ ἦτον ἀξία νὰ δώσῃ αὐτῷ διαδόχου τῆς βασιλείας. Τῆτο τὸ ζήτημα ἠνάγκασε τὸν Ἀλέξανδρον νὰ διατρίψῃ ἐκεῖ ὀλίγας ἡμέρας, καὶ εἶτα ἡ μὲν Θάληστρις ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια, αὐτὸς δὲ εἰς τὴν Παρθικὴν χώραν (1).

Ὁ Ἀλέξανδρος λαμβάνων ἤδη ὀλίγην ἀνεσιν, παρεδόθη εἰς ἡδονὰς καὶ τρυφὰς, καὶ ὁ ἀνίκητος ἀπὸ τὰ ὄπλα τῶν Περσῶν ἔγινε δῆλος τῶν παθῶν (2).

(1) Αὕτη ἡ ἱστορία καὶ ὅλη ἡ περὶ τῶν Ἀμαζόνων νομιζέται παρὰ τοῖς σεμνοῖς συγγραφεῦσι πάντῃ μυθώδης καὶ ἐπίπλαστος.

(2) Τότε ἔλαβε γυναῖκα καὶ τὴν Ρωξάνην (Πλὴτ.).

ἔ διημερεύων ἔ διανυκτερεύων εἰς ἀγῶνας, κώματα,
 γυναῖκας ἔ ἀπρεπῆ συμπόσια, ἔ μὴ ἀρκύμενος εἰς
 τὴς μῶμους ἔ μῦσικὸς, ὅσους ἔφερεν ἐκ τῆς Ἑλλάδος,
 ἠνάγκασε τὰς μεθ' αὐτῆ ἀίχμαλώτους γυναῖκας νὰ
 ψάλλωσι κατὰ τὸ πάτριον ἔθος. Μεταξὺ δὲ τούτων
 ἶδε μίαν, ἣ ὅποια ἐφαίνετο περίλυπος πλέον τῶν
 ἄλλων, ἔ μετ' εὐκοσμίας ἔ αἰδῆς ἔκαμνε περισσῶ-
 τέρην ἀντίστασιν εἰς τὸ νὰ παρρησιασθῆ δημοσίᾳ. Αὐ-
 τῇ εἶχε κάλλος ἐξάισιον, τὸ ὅποτον ἐλαμπρύνετο πε-
 ρισσότερον ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν, ὅσῃν ἐφάνερονε κύπτου-
 σα εἰς τὴν γῆν ἔ ἀγωνιζομένη νὰ κρύψῃ τὸ πρόσω-
 πον. Οἱ βασιλεῖς συμπεραίνων ἐκ τῆς ὄψεως τῆ προ-
 σώπου, ὅτι αὐτὴ δὲν ἦτον ἀπὸ γένος ταπεινὸν, ἠρώ-
 τησε περὶ τούτου, καὶ ἠκυσεν ὅτι ἦτον ἡ ἐγγόνῃ τῆ
 Ὠχρῆ τῆ ἄρτι βασιλείως τῆς Περσίας, ἔ θυγάτηρ
 τῆ ἠῆ αὐτῆ, ἔ ὅτι ἐνυμφεύθη Τρῆσπην τὸν συγγε-
 νῆ τῆ Δαρείου ἔ στρατηγὸν ἀξιολόγου δυνάμεως. Διὸ
 ἐλεῶν ὁ βασιλεὺς τὴν ἀτυχίαν ἔ συμφορὰν ταύτης
 τῆς γυναικὸς, ἀπέδωκεν αὐτῇ τὴν ἐλευθερίαν καὶ ὅ-
 λα τὰ κτήματα, καὶ ἔπεμψεν εἰς ἀναζήτησιν τῆ συ-
 ζύγου αὐτῆς.

Ἄλλ' οἱ γέροντες τῆ Φιλίππου στρατιῶται μακρὰν
 ὄντες τῶν ἡδονῶν, ἐβδελύττοντο ἀναφανδὸν τὴν ὑπερ-
 βολικὴν πολυτέλειαν, ἔ τὰ πολλὰ ἄλλα ἐλαττώμα-
 τα, ὅσα τὸ κράτευμα ἔμαθεν εἰς τὰ Σῆσα ἔ Ἐκβά-
 τανα. Ὅθεν ὁ βασιλεὺς διανοόμενος, ὅτι τὸ κάλλι-
 σον ἀντιφάρμακον ἦσαν αἱ πολεμικαὶ γυμνάσεις, ἐ-
 κράτευσεν ἐναντίον τῆ Βήσσης· βλέπων δὲ τὸ κράτευ-
 μα ὑπὲρ τῆ πλήθους τῶν λαφύρων βαρὺ ἔ δυσκίνητον,
 ἐπρόσαξε πρῶτον μὲν νὰ συνάξῃν ὅλα τὰ ἰδικάτε φορ-
 τία, ἔπειτα δὲ ὅλα τῆ στρατεύματος (πλὴν τῶν ἀ-

ναγκαιοτάτων) εἰς δημόσιον τόπον, καὶ ἐντεῦθεν νὰ τὰ μεταφέρῃν ὅλα ἐν ἀμάξαις εἰς πλατείαν πεδιάδα. Τότε αὐτὸς, πάντων θαυμαζόντων καὶ ἐκδεχομένων τὸ ἀποθνήσκον, ἔσειλεν ὀπίσω τὰς ἵππους, καὶ καύσας πρῶτον τὰ ἰδικά τε φορτία, ὤρισε καὶ εἰς τὰς ἄλλας νὰ κάμωσι τὸ αὐτὸ εἰς τὰ ἰδικά των.

Ἔως τῆς τῆς καιρῶ ἰδομεν τὸν Ἀλέξανδρον χειραγωγούμενον ὑπὸ τῆς ἀρετῆς· ἀλλ' ἀπὸ τῆς νῦν θέλομεν ἰδῆ αὐτὸν πεφυσιωμένον ὑπὸ τῆς εὐτυχίας, διεφθαρμένον ὑπὸ τῆς κολακείας, καὶ ἐκνευρωμένον ἀπὸ ἐλαττώματα, παριστῶντα ἓνα χαρακτῆρα πολλὰ ἀμφίβολον καὶ ἐν μίγμῃ ἡρωϊσμῶ καὶ τυραννίας.

Μία συμβᾶσα ἐπιβελή τινὸς Δίμνῃ κατὰ τῆς Ἀλεξάνδρου ἀνεκαλύφθη ἀπὸ τινὰ Μακεδόνα στρατιώτην (Κεβαλίον) πρὸς τὸν Φιλώταν ἓνα τῶν φίλων τῆς Ἀλεξάνδρου. Οὗτος ἀμελήσας νὰ δηλώσῃ τῆς τῆς Ἀλεξάνδρῳ, ὑποπτέυθη ὡς συμμετοχὸς τῆς ἐπιβελῆς, καὶ Παρμενίων ὁ πατὴρ τῆς νέου ἔγινε καὶ αὐτὸς ὑποπτος· καὶ ἐπειδὴ ἡ ὑπαψία τῶν τυράννων ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν ἀπόδειξιν, ὁ Ἀλέξανδρος κατεδίκασε καὶ τὰς δύο εἰς θάνατον. Διὸ περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς νυκτὸς φύλακες ἐτάχθησαν, ὅπως ἦτο χρεία, καί τινες αὐτῶν εἰσέβησαν εἰς τὴν σκηνὴν τῆς Φιλώτου, ὁ ὁποῖος κοιμώμενος βαθέως, καὶ ἐξυπνῶν αἰφνιδίως ἐν ᾧ οἱ φύλακες ἔδεον τὰς χεῖρας, "οἶμοι, βασιλεῦ, ἔκραγεν, ἡ λύσσα τῶν ἐχθρῶν ἐνίκησε τὴν ἀγαθωσύνην σε." Οἱ δὲ φύλακες σκεπάσαντες τὸ πρόσωπον, ἔφερον αὐτὸν μετ' ἄκρας σιωπῆς εἰς τὸ καλύπτριον δεδεμένον ὀπίσθεν τὰς χεῖρας καὶ ἔχοντα τὴν κεφαλὴν σκεπασμένην μὲ παχὺ παλαιὸν ῥῆχον. Τότε ὁ Φιλώτας ὑπὸ φόβου δὲν ἐτόλμα ἔτε ν' ἀναβλέψῃ, ἔτε ν'

ανοίξη τὰ χεῖλη, ἀλλὰ χύων ποταμηδὸν δάκρυα, ἐλειποθύμησεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆ ὑπηρέτη· ὅτε δὲ οἱ παρεσῶτες ἐσφύγγισαν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τὰ δάκρυα, τότε ἀναλαμβάνων κατ' ὀλίγον τὴν φωνὴν καὶ λαλιὰν, ἐζήτησε νὰ λαλήσῃ, καὶ τυχὼν ἀκροάσεως ἐκρίθη ἄξιος βασιλεὺς. Οἱ ἐπιστάται τῶν βασάνων, ὄντες οἱ παλαιότατοι αὐτῆ ἐχθροὶ, ἐτυράννυν αὐτὸν αὐστηρότατα. Αὐτὸς ἔδειξε μὲν ἐν ἀρχῇ μεγάλην σαφερότητα καὶ ὑπομονὴν, καὶ τὰ βασάνια δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ἐκδιώσωσιν ἀπ' αὐτῆ ἕδὲ γρῦ, ἕτε καὶ ἀναξεναγμόν· ἀλλὰ τέλος νικῶμενος ὑπὸ τῶν πόνων ὡμολόγησε τὴν ἐπιβελίαν, ἐμαρτύρησε πολλὰς συνωμότητας, καὶ κατὰ τὸ θέλημα τῶν βασανιστῶν κατηγορήσε καὶ αὐτὸν τὸν πατέρα. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἀνεγνώθησαν αἱ ἀποκρίσεις τῆ Φιλώτε ἐνώπιον ὅλης τῆς συνόδου, παρόντος καὶ αὐτῆ, καὶ πάντες ὁμοφώνως κατεδίκασαν αὐτὸν, καὶ ἐλιθοβόλησαν ὁμῶς μετ' ἄλλης τινὰς συνωμότητας κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Μακεδόνων.

Ὁ θάνατος τῆ Φιλώτε ἐπέσυρε καὶ τὸν θάνατον τῆ Παρμενίωνος, ἢ ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐνόμιζεν αὐτὸν τῷ ὄντι ἐνοχόν, ἢ ὅτι ἐφοβείτο τὸν πατέρα μετὰ τὸν θάνατον τῆ υἱῆ. Ὁ Πολυδάμας, εἰς τῶν πρώτων ἀρχόντων τῆς αὐλῆς καὶ φίλος πισότατος τῆ Παρμενίωνος (ἂν ἐμπορῆ νὰ δοθῆ αὐτῇ ἡ ὀνομασία εἰς τὰς αὐλικὰς, οἱ ὅποιοι εἶναι μόνον φίλοι τῆ ἰδίᾳ συμφέροντος), ἐκλεχθεὶς ὑπεργὸς τῆ θελήματος τῆ βασιλέως, διὰ νὰ μὴ ὑπαπτεύσῃ τις τὸν ἀληθινὸν σκοπὸν τῆς ἐξαποστολῆς, ἐμίσεισε πρὸς τὴν Μηδίαν, ὅπερ ὁ Παρμενίων ἦτον ἀρχὼν τῆ στρατῆ καὶ πεπίσειυμένος τῆ βασιλικῆς θησαυρῆς ὡς 180,000 τάλαντα τῶν ἀριθμῶν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔδωκε τῷ Πολυδάμαντι πολλὰς

ἐπισολὰς πρὸς τὸν Κλέανδρον, τὸν ἐκείσε ἑπαρχὸν τῆ βασιλείας, καὶ πρὸς τὰς πρώτας ἀξιωματικὰς, καὶ ἄλλας δύο πρὸς τὸν Παρμενίωνα, τὴν μὲν τῆ βασιλικῆς σφραγίδι ἐσφραγισμένην, τὴν δὲ τῆ σφραγίδι τῆ Φιλώτης, διὰ τὴν νομίζῃ ὁ πατὴρ τὸν υἱὸν ζῶντα καὶ τὴν μὴ ὑποπτεύσῃ τι παντελῶς. Ὁ Πολυδάμας διέτριψε κατὰ τὴν ὁδὸν ἑνδεκά μόνον ἡμέρας, καὶ ἔφθασε νυκτὸς εἰς τὴν οἰκίαν τῆ Κλεάνδρου. Τότε βεβουλημένοι ἀμφότεροι περὶ τῆ φόνου τῆ Παρμενίωνος, ἦλθον τῆ ἐπαύριον μετὰ πολλῆς συνοδείας πρὸς αὐτὸν, ὁ ὁποῖος ἔτυχε τότε περιδιαβάων εἰς τὸ αὐτῆ ἄλσος (παρ). Ὁ Πολυδάμας, ὡς ἴδε μακρόθεν τὸν Παρμενίωνα, ἔδραμε τὴν ἀγκαλιάσῃ μὲν φαιδρότατον πρόσωπον, καὶ μετὰ πολλὰς ἀμοιβαίους ἀσπασμὰς καὶ ἄλλα φιλικὰ σημεῖα, ἔδωκε πρῶτον τὴν ἐπιστολὴν τῆ Ἀλεξάνδρου, τὴν ὁποῖαν ἐκεῖνος ἀνέγνω, καὶ ἔπειτα τὴν νομιζομένην τῆ Φιλώτης· καὶ ἐν ᾧ ἐκεῖνος ἀναγινώσκων ἐφαίνετο χαίρων ἐπὶ τοῖς γεγραμμένοις, ὁ Πολυδάμας ὤρμησε καὶ ἐπλήγωσε τῆ μαχαίρα πρῶτον μὲν τὸ πλευρὸν, εἶτα δὲ τὸν λαιμὸν, καὶ οἱ λοιποὶ κατεπλήγωσαν αὐτὸν ἄπνυν ὄντα. Οὕτως ἀπέθανεν ὁ Παρμενίων ἑβδομηκοντάτης, ὁ ὁποῖος ἐδέλευσε προθύμως καὶ πισῶς τὸν βασιλέα, καὶ τοιαύτην ἔλαβεν ἀνταμοιβὴν εἰς τὸ τέλος.

Εἰς τὰς τρεῖς μεγάλας μάχας, αἱ ὁποῖαι ἔκαμον τὸν Ἀλέξανδρον κύριον τῆς Περσίας, ὁ Παρμενίων εἶχε τὴν διοίκησιν τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος. Ὁ Ἀλέξανδρος, ὅστις ἐγνώρισε τὰ δεξιὰ ἀποτελέσματα τῆς πολεμικῆς ἐκείνου ἐμπειρίας καὶ τῆ πρὸς αὐτὸν ζήλου, ἐτίμα αὐτὸν, καὶ ὅλοι οἱ στρατιῶται τὸν ἐσέβοντο καὶ ἠγάπων. Ὁ Φιλώτας, ὅστις ὑπὸ ἀνάγκης ἐγένετο κατήγορος τῆ ἀδῶς πατρὸς καὶ ἐθανατώθη ἀ-

σπλάγχχνως, ἦτον ὁ νεώτερος τῶν τριῶν ἀδελφῶν· καὶ οἱ ἄλλοι δύο, ἄνδρες στρατιωτικοὶ καὶ ἀνδρείοι, ἀπέθανον μαχόμενοι ὑπὲρ τῆς μανιώδους φιλοτιμίας τῆς φονέως τῆς πατρός.

Ὁ Ἀλέξανδρος θέλων νὰ προλάβῃ τὰ κακὰ ἐπακόλουθα, ὅσα ἐδύνατο νὰ προξενήσῃ ἡ θεωρία τῶν παρομοίων τυραννικῶν ἔργων, ἐξηκολύθησε τὴν ὁδοιπορείαν τε καταδιώκων τὸν Βῆσσον καὶ ὑπομένων ἀπειρῶς κινδύνους καὶ ταλαιπωρίας. Οὐμὴν ἀλλ' ὁ Βῆσσος ἔλαβε ταιαύτην μεταχείρησιν ἀπὸ τῆς ὀπαδῆς τε, οἷαν αὐτὸς ἔδειξε πρὸς τὸν δεσπότην τε βασιλέα. Σπιταμένης, ὁ πρῶτος αὐτῆς φίλος, συνώμοσε κατ' ὄλ. αὐτῆ· καὶ πιάσας ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὰ δεσμὰ, ἐγύριβ', 4 μνωσε τὰ βασιλικά παράσημα, καὶ μὲ ἄλυσον περὶ π. χ. τὸν τράχηλον παρέδωκεν αὐτὸν ἐκονειδίσως εἰς τὸν 329. Ἀλέξανδρον, ὁ βασιλεὺς ἐπρόσαξε νὰ τὸν τυραννήσωσι κατὰ τὴν συνήθειαν· καὶ ὀνειδίσας αὐτῆ τὴν προδοσίαν, ἔκοψε τὴν ῥίνα καὶ τὰ ὦτα, καὶ τὸν ἔπεμψεν εἰς τὰ Ἐκβάτανα διὰ νὰ τιμωρηθῇ κατὰ τὸ θέλημα τῆς μητρὸς τῆς Δαρείου. Πολλοὶ ἄνθρωποι ἐλύγισαν τέσσαρα ὄρθια δένδρα μὲ μεγάλην βίαν τὸ ἓν πρὸς τὸ ἄλλο, καὶ εἰς αὐτὰ ὀέσαντες τὰ τέσσαρα μέλη τῆς σώματος τῆς προδότῃς, ἄφησαν τὰ δένδρα ἐλεύθερα, τὰ ὅποια διὰ τὴν ἐλασικὴν δύναμιν ἐπανακαμπτόμενα εἰς τὴν προτέραν θέσιν μὲ μεγάλην ὀρμὴν, ἔσχισαν τὰ δεδεμένα μέλη, καὶ ἔτω κατέκοψαν τὸ σῶμα εἰς τέσσαρα μέρη.

Τῆτον τὸν τρόπον ἔχων ἐν ἑαυτῷ ὁ Ἀλέξανδρος ἠνωμένα ταῦτα τὰ δύο, μεγάλην ὀμότητα καὶ μεγάλην τόλμην, ἐζήτει νὰ ὑποτάξῃ καὶ γένῃ. Διὸ πρῶτον μὲν κατέσρεψε τὴν πόλιν τῶν Βραγχιδῶν φορευ-

σας ἕως ἑνὸς τῆς ἐγκατοίκου, διὰ τὸ εἶναι ἀπόγονοι
 τινῶν προδοτῶν Ἑλλήνων Μιλησίων, οἱ ὅποιοι παρέ-
 δωκαν ποτὲ τῆς φυλαττομένης ὑπ' αὐτῶν θησαυρὸς
 ἑνὸς ναῦ (1). ἔπειτα δὲ πρὸχώρησεν εἰς τὸν ποτα-
 μὸν Γ'αξάρτην (2), ὅτε ἐπληγώθη τὸν μηρὸν, καὶ
 ἐντεῦθεν ἦλθε καὶ ἐκυρίευσεν τὴν μητρόπολιν (Μαρά-
 κανδαν) τῆς Σογδιανῆς, ὅτε ἦλθον πρέσβεις ἀπὸ
 τῆς Σκύθας, οἱ ὅποιοι ζῶντες ἄχρι τῆδε ἐλεύθεροι
 καὶ αὐτόνομοι ὑπετάχθησαν εἰς αὐτόν. Πλὴν λέγου-
 σι τινὲς, ὅτι αὐτοὶ οἱ ὑποταχθέντες Σκύθαι ἦσαν
 ἐκ τῶν γειτνιαζουσῶν φυλῶν. καὶ φαίνεται ἐκ τῆς ὁμο-
 φωνῆς μαρτυρίας τῆ Αἰρίανῆ καὶ Κερτίου, ὅτι ἡ θρυλ-
 λωμένη πολεμικὴ τέχνη καὶ ἀνδρία τῆ Μακεδονικῆ
 στρατεύματος ἐχρησίμευσαν τόσον ὀλίγον εἰς τὰ ἀκα-
 ταδάμασα μὲν, ἀλλ' ἐλεύθερα, πνεύματα τῶν Σκυ-
 θῶν, ὥστε ὁ Ἀλέξανδρος ἠναγκάσθη ν' ἀναχωρήσῃ
 ἀπρακτος, καὶ νὰ σρέψῃ τὰ ὄπλα ἐναντίον ἐχθρῶ
 ἀδυνατωτέρου. Ὁ Κέρτιος λέγει, ὅτι ἡ φθορὰ τῶν
 Μακεδόνων ἐχρημάτισε τόσον μεγάλη εἰς μίαν μά-
 χην, ὥστε θανάτῳ ἐζημιόνητο ὅσις ἐλεγέτι περὶ ταύ-
 τῆς τῆς δυσυχῆς μάχης. Ὄταν σοχαυθῶμεν τὸν ἄγριον
 τρόπον τῆ πολεμεῖν αὐτῶν τῶν βαρβάρων, τὴν τα-
 χύτητα τῆ ἀναχωρεῖν, καὶ τὸ ὅτι εὐρίσκοντο ἐν τῇ ἰ-
 δίᾳ πατρίδι περικυκλωμένοι ἀπὸ δάση ἀπρόσιτα ταῖς
 ἄλλοις ἅπασιν πλὴν αὐτῶν, δὲν πρέπει νὰ νομίσωμεν

(1) Οὗτοι οἱ Βραγχίδαί παρέδωκαν τὸν ναὸν τῆ Αἰ-
 πόλωνος Διδυμαίε ἐν τῇ Μιλήτῳ εἰς τὸν Ξέρξην, ὁ ὁ-
 ποῖος μετὰ τὴν ἥτταν ἔδωκεν αὐτοῖς εἰς οἴκησιν τὴν Βακ-
 τριανὴν (Στρ. ΙΔ'. ΙΔ').

(2) Ὁ Κέρτιος καὶ ὁ Αἰρίανος λέγουσι Τάναϊν, ἀλλ'
 οἱ περισσότεροι θέλουσιν εἶναι τὸν Γ'αξάρτην.

δύσπισα τὰ λεγόμενα τῶν ἱστορικῶν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἦλθεν ἔπειτα πρὸς τὴν Κυρόπολιν, τὴν τελευταίαν πόλιν τῆς βασιλείας τῶν Περσῶν, ἣτις ἐκτίσθη ἀπὸ τὸν Κύρον, ἐξ ἧς ἢ ἐπωνυμία, καὶ ἐκπολιορκήσας αὐτήν, ἔδωκεν εἰς διαρπαγὴν τῶν στρατιωτῶν· καὶ ἔτι προχωρῶν, τῶρα μὲν ἠφάνιζεν ἢ ἐκτιζε κατὰ τὸ δοκεῖν πόλεις, τῶρα δὲ ἔβαλλεν ἀποικίας εἰς ἄλλας τόπους, καὶ ἄλλοτε ἐξωλόθρευε κατ' ἀρέσκειαν ὀλοκλήρης ἐπαρχίας. Αὐτὸς ἀπεφάσισε πρὸς τοῖς λοιποῖς νὰ ὀρμήσῃ καὶ εἰς τὴν Σκυθίαν, ἀλλ' ἡ διάβασις τῆ ποταμῆ Ἰαξάρτη δὲν ἦτον ἐπιχείρημα εὐκόλον· πλὴν ἐπειδὴ πάντοτε αὐτὸς πρῶτος ἐκινδύνευεν, ἐπέρασσε μετὰ τῶν στρατιωτῶν τὸν ποταμὸν, ὁ ὅποιος ἦτον ὀρμητικώτατος, καὶ ἐνίκησε κατὰ κράτος τῆς Σκύθας, οἱ ὅποιοι μάτην ἠγωνίζοντο ἀπὸ τὸ πέραν μέρος νὰ ἐμποδίσωσι τὴν διάβασιν.

Ἐν ἔτι φρέριον, ὀνομαζόμενον Πέτρα Ὠξυ (ἐν τῇ Σογδιανῇ), ἐν ᾧ εὕρισκοντο 30,000 στρατιῶται ἔχοντες ὅλα τὰ ἐπιτήδεια τῆ πολέμου καὶ τροφῆς εἰς δύο χρόνους, ἐνομίζετο ὡς ἀπόρρητον. Αὕτη ὅμως ἡ δυσκολία τῆ ἐπιχειρήματος ἠύξησε τὴν φιλοτιμίαν τῆ Ἀλεξάνδρου, καὶ οἱ στρατιῶται ἀνέβησαν τὸν βράχον μὲ σκάλας. Τότε οἱ βάρβαροι νομίζοντες, ὅτι ὅλον τὸ Μακεδονικὸν εὐάτευμα ὤρμησε κατ' αὐτῶν, παρεδόθησαν ἐπὶ συμφωνίᾳ τῆ νὰ μὴ φονευθῶσιν. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος λησμονῶν τῆς ὀρκῆς τῆς συμφωνίας καὶ τὴν φιλανθρωπίαν, τὴν πρέπυσαν εἰς ἓνα πολεμιστὴν εἰς παρομοίαν ὑπόθεσιν, ἐπρόσαξε πρῶτον μὲν νὰ ραβδίσωσιν ὅλους, ἔπειτα δὲ νὰ τῆς κρεμάσωσιν εἰς τὴν ἰπώρειαν τῆ ἰδίᾳ βράχου.

Μετὰ τῆτο ὑπέταξε τῆς Μασσαγέτας καὶ Δάας.

καὶ εἰσέβη εἰς τὴν χώραν Βασίσαν (Βαζαρίαν), καὶ ἐν-
 τεῦθεν εἰς τὴν Μαράκανδαν (1), τῆς ὁποίας ἑπαρ-
 χον διώρισε τὸν Κλείτον. Οὗτος ὁ παλαιὸς τῷ Φι-
 λίπῳ ἀξιωματικὸς ἔκαμε μεγάλας ἀνδραγαθίας εἰς
 πολλὰς μάχας, καὶ εἰς τὴν ἐν τῷ Γρανικῷ μάχῃ, ὅ-
 τε ὁ Ἀλέξανδρος ἐπολέμει ἀσκεπῆς, καὶ ὁ Ῥωσάκης ἰ-
 σάμενος ὀπίσω ἔμελλε νὰ τὸν κόψῃ, ἐσκέπασε τὸν
 βασιλέα μὲ τὴν ἀσπίδα καὶ ἀπέκοψε τὴν χεῖρα τῷ
 βαρβάρῳ· καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτῆ Ἑλλανίκη ἐχρημάτισε
 τροφὸς τῷ Ἀλεξάνδρῳ, καὶ ἠγαπᾶτο ὡς μήτηρ. Ἀλλ'
 αὐτὴ ἡ χάρις ἀνύψωσε τὸν Κλείτον μόνον εἰς μεγα-
 λήτερον κίνδυνον. Ὁ βασιλεὺς εἰς ἓνα δεῖπνον ὑπερ-
 πιῶν ἐμέθυσε, καὶ ἤρχισε νὰ ἐπαινῇ τὰ ἀνδραγαθή-
 ματά τε τόσον ἀλαζωνικῶς, ὥστε ἐταράχθησαν καὶ ὅ-
 σοι ἐγίνωσκον τὴν ἀλήθειαν τῷ πράγματι, καὶ μά-
 λιστα οἱ παλαιοὶ στρατηγοὶ, οἱ ὅποιοι ἐθαύμαζον δια-
 φερόντως τὰς πράξεις τῷ Φιλίπῳ. Ὁ δὲ Κλείτος
 καὶ αὐτὸς μεθύσμενος, ἐπισρεφόμενος πρὸς τὴν πα-
 ρακαθήμενος κάτω αὐτῷ, εἶπεν ἐν ῥητὸν τῷ Εὐριπί-
 δε τοιςτρόπως, ὥστε ὁ βασιλεὺς ἤκουσε μόνον τὴν
 φωνὴν καὶ ὄχι τὴν λόγους. Ἡ δὲ ἐννοία τῷ ῥητῷ ἦ-
 τον, ὅτι κακῶς ποιῶντες οἱ Ἕλληνας διέταξαν νὰ ἐγ-
 γράφονται μόνον τὰ ὀνόματα τῶν βασιλέων εἰς τὰς
 ἐπιγραφὰς τῶν τροπαίων· διότι ἔτις ἐκλέπτετο ἡ
 διὰ τῆς ξένης αἵματος κτωμένη δόξα. Ὁ ἔν βασιλεὺς
 ὑποπτεύσας, ὅτι ὁ Κλείτος ἐλάλησε κακόν τι περὶ αὐ-
 τῷ, ἠρώτησε τὴν πλησιεστάτην, τί εἶπεν ὁ Κλείτος;
 μηδενὸς δὲ ἀποκρινομένου, ὁ Κλείτος βαδμηδὸν αὐξά-

(1) Ὁ Σπιταμένης ἐκυρίευσε αὐτὴν τὴν πόλιν διὰ
 ξας τῆς Μακεδονίας.

νων τὴν φωνὴν, διηγείται τὰς ἄθλους καὶ τὰς πολέμους τῷ Φιλίππῳ ἐν τῇ Ἑλλάδι, προτιμῶν αὐτὰς περισσότερον παρὰ τὰς παρόντας. Ἐκ τούτου μεγάλη λογαμαχία συνέβη μεταξὺ νέων καὶ γερόντων· καὶ ὁ βασιλεὺς ἐθυμώθη μὲν καθ' ὑπερβολὴν, ἀλλ' ἀποκρύπτων τὴν ὀργὴν ἐπροσποιήθη, ὅτι ἠκροάζετο ὑπομονητικῶς ὅλα, ὅσα ἐκεῖνος ἔλεγε ἐναντίον τε. Πιθανὸν ὑπάρχει, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔπαυε τὴν ὀργὴν, εἰάν ὁ Κλείτος ἔπαυεν. Ἀλλ' ἔτος αὐθαδιάζων μᾶλλον καὶ μᾶλλον, ὡσανεὶ ἀπεφάσισε νὰ παροργίσῃ καὶ νὰ ὀνειδίσῃ τὸν βασιλέα, κατήντησεν εἰς τόσῃν αὐθάδειαν, ὥστε ἐπήνει δημοσίᾳ τὸν Παρμενίωνα, καὶ ἐπρότιμα τὴν νίκην τῷ Φιλίππῳ κατὰ τῶν Ἀθηναίων περισσότερον παρὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Θηβῶν, καὶ ἔλεγε ὅτι οἱ γέροντες στρατηγοὶ Μακεδόνες ἦσαν μὲν ἐνίοτε δυσυχεῖς, ἀλλὰ πολὺ ἀξιώτεροι ἐκείνων, ὅσοι αὐθαδῶς τὰς καταφρονεῖν.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἶπεν, ὅτι αὐτὸς ὀνομάζων δυσυχίαν τὴν δειλίαν, ἐγένετο συνήγορος καὶ βοηθὸς τῷ ἑαυτῷ τε. Τότε ὁ Κλείτος ἐπαναστὰς καταμεμεθυσμένος καὶ θυμωμένος, καὶ τὴν αὐτῆ δεξιὰν σοβαρῶς ἀνατείνας, “αὕτη, εἶπεν, ἡ χεὶρ σὲ ἔσωσεν ἐν τῇ μάχῃ τῷ Γρανικῷ. Μὲ τὸ αἷμα καὶ μὲ τὰς πληγὰς τῆς τῶν Μακεδόνων, οἱ ὅποιοι κατηγοροῦνται δειλοὶ, ἐγίνες σὺ τόσον μέγας· ἀλλὰ τὸ τραγικὸν τῷ Παρμενίωνος τέλος δεικνύει ὅποιαν ἀνταμοιβὴν τῶν πόνων πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν ἐγώ τε καὶ αὐτοί.” Ὁ Ἀλέξανδρος ἀκέσας τῆτον τὸν τελευταῖον λόγον ἐθυμώθη πολὺ· πλὴν ἔκρυψε πάλιν τὴν ὀργὴν, καὶ μόνον ἐπρόσαξε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν τράπεζαν. “Ἐχει δίκαιον, εἶπεν ὁ Κλείτος συγκωνόμενος, νὰ μὴ ἴπτα

„φέρη εἰς τὸ δειπνον ἑλευθέρης ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι
 „δὲν ἐξεύρην νὰ λέγην παρὰ τὴν ἀλήθειαν· θέλει
 „κάμει καλὰ νὰ ζήσῃ μεταξὺ βαρβάρων καὶ ἀνδραπό-
 „δων, οἱ ὅποιοι μετὰ χαρᾶς θέλουσι προσκυνήσει τὴν
 „Περσικὴν ζώνην καὶ τὸν διάλευκον αὐτῆ χιτῶνα“. Οἱ
 βασιλεὺς μὴ ὑποφέρων πλέον τὴν ἕβριν, ἤρπασε τὴν
 λόγχην ἑνὸς τῶν σωματοφυλάκων, καὶ ἐφόνευε τὸν
 Κλείτον εὐθὺς, εἰάν οἱ αὐλικοὶ δὲν ἐμπόδιζον αὐτὸν,
 καὶ δὲν ἐβίαζον τὸν Κλείτον ἔξω τῆς θύρας. Ἀλλ’
 αὐτὸς εἰσέβη πάλιν εὐθὺς δι’ ἄλλης θύρας, ψάλλον
 ἀτάκτως σίχης ἕβριστικῆς κατὰ τῆ βασιλείως, ὁ ὅποιος
 βλέπων αὐτὸν πλησίον τε, ἐκέντησε τὴν πλευρὰν
 αὐτῆ μὲ τὴν λόγχην, καὶ τὸν ἔρριψε νεκρὸν κατὰ γῆς
 λέγων τέτρε τὲς λόγους, “ὑπάγε τώρα πρὸς τὸν
 „Φίλιππον, Παρμενίωνα καὶ Ἀτταλὸν.

Οἱ βασιλεὺς μόλις φονεύσας τὸν πιστὸν ὑπήκοον,
 ἐγνώρισε τὴν παρανομίαν τῆς πράξεως· καὶ πεσὼν
 ἐπὶ τὸ νεκρὸν σῶμα, καὶ σύρας τὴν λόγχην, ἐφόνεύε-
 το ἰδιοχείρως, εἰάν δὲν ἐπρόφθανον οἱ σωματοφύλα-
 κες νὰ τὸν πιάσῃν καὶ νὰ τὸν φέρῃν ἀκασίως εἰς τὴν
 σκηνὴν τε, ὅπε αἱ κολακεῖαι καὶ αἱ παραμυθίαι τῶν
 φίλων ἠσύχασαν τὸ συνειδός τε. Θέλων ἔν ὁ βασι-
 λεὺς νὰ διασκεδάσῃ τὴν μελαγχολίαν, ἐξήγαγε τὸ
 εὐράτευμα ἀπὸ τῆς χειμαδίας τόπης, ὅπε τρεῖς μῆνας
 διεχείμασε, καὶ ἐεὐράτευσε πρὸς τὴν χώραν ὀνομαзо-
 μένην Γάβαζαν, καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν σφοδρῶ χειμῶνι πε-
 ριπεσὼν, ἐταλαιπωρήθη αὐτὸς καὶ τὸ εὐράτευμα πολὺ,
 καὶ ἐντεῦθεν ἤλθεν εἰς τὴν χώραν τῶν Σακῶν, τὴν ὁ-
 ποίαν εὐθὺς ἐλεηλάτησε καὶ διήρπασε. Μετ’ ἕ πολὺ
 ὁ σατράπης Οἰξυάρτης ἐδέχθη αὐτὸν ἐν τῇ σατραπει-
 α τε εἰς τὸ παλάτιον, καὶ ἔδειξεν ὅλην τὴν βαρβαρι-